

Memo

Naar een collectieve voorziening voor het mbo

Auteur: Jan Bartling

Datum: 12-04-2017

1. Aanleiding

Op het gebied van aanmelden, inschrijven en een kernregistratie gebeurt veel. In verschillende gremia, waaronder de stuurgroep Bedrijfsvoering en de regiobijeenkomsten Bedrijfsvoering van de MBO Raad is het onderwerp aan de orde geweest. Maar ook op het niveau van ICT management is het onderwerp actueel. Er spelen de volgende trajecten of activiteiten:

Project/systeem	Korte beschrijving
Vroegtijdige aanmelding	Uitvloeisel van wetgeving. Instellingen in het mbo moeten de statussen van aanmeldingen doorgeven aan de school waar de student van afkomstig is (vo-school). Er wordt een landelijke dekking verwacht en een landelijk (centraal) systeem dat deze uitwisseling regelt. Moet in 2019 operationeel zijn voor alle instellingen.
DaMBO	Staat voor: Digitaal aanmelden MBO. Is ontwikkeld in het kader van SION. Een digitaal aanmeldingsformulier van een instelling kan (gedeeltelijk) worden ingevuld doordat student met DigiD toestemming geeft aan DUO om z'n persoons- en vooropleidingsgegevens aan de school te leveren voor het invullen van het formulier. Bevat ook abonnementenservice, zodat een behaald diploma en cijferlijst ook automatisch van deze student aan de school wordt geleverd. Wordt beperkt gebruikt.
Verkenning aanmelden	Bestuurlijke verkenning van het proces van aanmelden en inschrijven. Heeft document opgeleverd met beschrijving van het proces en de benodigde informatie per processtap. Levert ook input voor dit memo.
Digitaal ondertekenen	Bedoeld om o.a. onderwijsovereenkomsten en bpv-overeenkomsten digitaal te kunnen ondertekenen. Voor een ondertekening met DigiD is het bsn-nummer van een student noodzakelijk. De pilot met vier instellingen wordt afgerond, er kan worden opgeschaald.
Overdracht leerdossiers	Veel instellingen werken in de regio samen om schooluitval te voorkomen. Een onderdeel van de samenwerking is de overdracht van (zachte) gegevens tussen instellingen door de student (digitaal doorstroomdossier). Om dat te ondersteunen wordt gebruik gemaakt van regionale systemen, zoals Intergrip, Digidoor en Voroc. Veel regio's maken hiervan gebruik.
Aanbesteden SIS	18 instellingen hebben te kennen gegeven om een aanbesteding te willen/moeten doen van hun Student Informatie Systeem. In het voorjaar van 2017 wordt een verkenning gedaan op het gebied van functionaliteit en

technologie, dat mogelijk tot verdergaande samenwerking kan leiden.

In de discussie zijn drie mogelijke scenario's of fases aan de orde geweest:

Scenario/fase	Korte toelichting
1. Vroegtijdige aanmelding	Aanmelden vindt decentraal via de instelling plaats met een eigen applicatie of digitaal formulier. Er kan in dat geval gebruik worden gemaakt van voorzieningen zoals DaMBO en digitaal ondertekenen. De instelling regelt dat zelf. Wel moet een instelling aansluiten op een centrale voorziening voor de uitwisseling van de status van individuele aanmelding.
2. Centraal aanmelden	Er is een voorziening voor centraal aanmelden, waarin de voorziening voor "vroegtijdige aanmelding" is geïntegreerd. Via deze voorziening worden ook de gegevens van DUO terug geleverd, DaMBO wordt daarmee overbodig. Daarnaast regelt de centrale voorziening extra functies zoals digitaal ondertekenen voor de sector.
3. Centrale KRD	Niet alleen het aanmelden gebeurt centraal, maar ook de registratie van studentgegevens, welke van belang zijn voor bekostiging en verantwoording. Het gaat om een "romp"-registratie. Slechts een beperkte hoeveelheid gegevens wordt opgeslagen, zoals rondom de onderwijsovereenkomst, de praktijkovereenkomst en de diplomering. De ondersteuning van het primaire proces, logistiek en de begeleiding zal een school zelf moeten regelen. Uitwisseling met BRON gebeurt via deze centrale KRD.

Uiteindelijk heeft de discussie geleid tot een breed draagvlak om het derde traject verder uit te gaan werken. Dit scenario is voor de sector een situatie om naar te streven. Een aantal instellingen zal dat snel willen implementeren, anderen zullen liever later aansluiten.

Het eerste en tweede scenario kan gezien worden als een opstap naar de derde situatie. Sommige instellingen kiezen ervoor om later te willen aansluiten. In dat geval geldt voor hen gedurende die tijd het eerste scenario.

2. Samen de kernregistratie

Dit is dus de meest vergaande situatie, zoals beschreven in de vorige paragraaf.

Uitgangspunt: Centraal registreren van formele gegevens

Uitwerking:

In dit geval wordt alles wat een instelling moet doen en registreren gezamenlijk opgepakt. Dat wil zeggen dat er een collectieve voorziening wordt gerealiseerd die uit drie elementen bestaat:

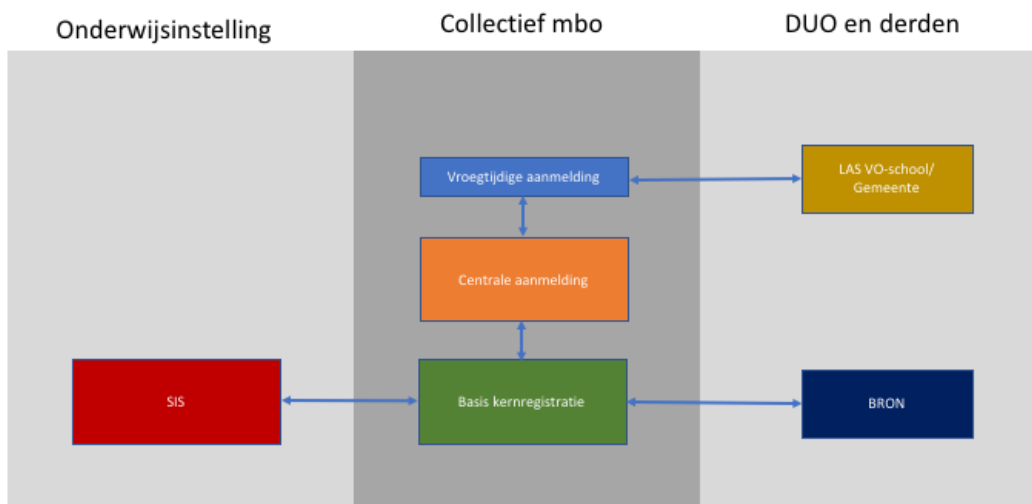
1. Uitwisseling statussen aanmelding met latende scholen (vroegtijdige aanmelding)
2. Centrale aanmelding van studenten (variant op Studielink)
3. Basis kernregistratie voor formele gegevens en uitwisseling met BRON

In deze variant kiest de sector collectief voor het registreren van formele gegevens in één collectief systeem. Het betreft de elementaire gegevens die nodig zijn voor bekostiging en verantwoording, zoals persoonsgegevens, vooropleiding gegevens, en inschrijvingsgegevens (onderwijsovereenkomsten), praktijkovereenkomsten en diplomagegevens. Het gaat dus niet om een volledige SIS, maar om een rompsysteem voor de formele gegevens.

De school zorgt zelf voor de overige functionaliteit, zoals studievoortgang, stagebegeleiding, een leer- en werkomgeving, enz. Voorwaarde is dat het gezamenlijke

systeem “open” is, dat wil zeggen dat instellingen via gedefinieerde koppelvlakken gegevens kunnen uitwisselen.

Scenario 3: Samen de kernadministratie

Voor- en nadelen:

- Processen zijn gestandaardiseerd, dus is een collectief systeem mogelijk;
- Moet leiden tot lagere kosten dan huidige situatie;
- Samenwerkingsinstellingen of andere vormen van samenwerking zijn eenvoudig te ondersteunen;
- De sector beschikt op elk moment over sectorinformatie;
- Eenduidige koppeling met BRON, waardoor onderhoudbaarheid eenvoudiger is;
- Collectieve functionaliteit zoals digitaal ondertekenen of identificatie eenvoudiger te implementeren;
- (Vrijwel) onmogelijk in big bang te realiseren;
- Gevaar van een megalomaan project;
- Governance-vraagstuk moet worden opgepakt.

Nog te maken keuzes:

De variant gaat verder dan het huidige portaal in het hoger onderwijs. Het aansluiten bij bekende technologie en functionaliteit bij Studielink blijkt mogelijk, maar zal mede gericht zijn op verdere ontwikkeling.

Een dergelijke richting heeft ook invloed op de aanbesteding van studentinformatie-systemen (SIS) en kernregistraties. Een flink aantal instellingen staat komend jaar voor de uitdaging van een aanbesteding. Het is een mooi gezamenlijk moment om te starten, maar ook (mogelijk) een complicerende factor.

Tevens speelt de discussie over de uitwisseling van gegevens tussen het voortgezet onderwijs en het mbo. Over de huidige regionale uitwisseling wordt verschillend gedacht. In een mogelijk ontwikkeltraject komt aan de orde of deze uitwisseling wordt meegenomen in de scope of dat het beperkt blijft tot een uitwisseling van een beperkte set in het kader van vroegtijdige aanmelding (VA).

Bij dit traject is de governance een belangrijk bespreekpunt. Hoe kun je een dergelijk gedeeld systeem ontwikkelen, beheren en financieren? Hoe wordt ervoor gezorgd dat de scope gericht blijft op een beperkte groep gegevens? Van de ervaring op dit terrein van Studielink kan het mbo goed leren.

3. Samenhang met andere trajecten

Het genoemde scenario heeft een relatie met een aantal huidige of toekomstige producten. In de inleiding zijn al genoemd:

- Vroegtijdige aanmelding
- DaMBO

- Verkenning aanmelden
- Digitaal ondertekenen
- Overdracht leerdossiers

Daarnaast zijn er meer onderwerpen die raken aan de genoemde ontwikkelvarianten:

Doorontwikkelen BRON

De afgelopen tijd is er gewerkt aan de vernieuwing van de gegevensuitwisseling met DUO, in de vorm van het project Doorontwikkelen BRON. Door deze vernieuwing is gegevensuitwisseling tussen systemen van instellingen met de administratieve keten verbeterd en toekomstbestendig gemaakt. Hiervan kan ook gebruik worden gemaakt in elk van de drie genoemde richtingen. In feite worden gegevensstromen omgelegd.

RIO (Registratie Instellingen en Opleidingen)

Het RIO-model beschrijft de structuur van instellingen. Voor een centrale aanmelding en een gezamenlijke kernregistratie is RIO van belang. Elementen van RIO zijn bijvoorbeeld de aanbieder van onderwijs, de onderwijslocatie en de aangeboden opleidingen. Dit zijn juist elementen die voor de student zichtbaar maken waar hij of zij zich gaat inschrijven.

Aanbesteding Tribe KRD en Magister

In 2008 hebben 12 instellingen een aanbesteding gedaan waaruit uiteindelijk Tribe KRD (=Eduarte) als systeem is ontwikkeld. Na tien jaar lopen bij deze instellingen de contracten af en moet een nieuwe aanbesteding gedaan worden. Men heeft daarbij opnieuw de gezamenlijkheid gekozen. Het wil zeggen dat men een juridisch en functioneel traject gaat bewandelen. Inmiddels hebben ook een aantal Magisterscholen zich hierbij aangesloten. Ook anderen hebben belangstelling om zich aan te sluiten bij het collectief. In de activiteiten die gericht zijn op de functionele kant, is nadrukkelijk een gezamenlijke kernregistratie aan de orde. Dat zal één van de onderzoeksonderwerpen zijn.

Samenwerkingsschool

In de opzet van samenwerkingsscholen is er belang bij het goed kunnen registreren van gegevens van studenten die zowel student zijn bij een van de organiserende instellingen als in het samenwerkingsverband (de onderwijsaanbieder). Op dit moment moeten goede afspraken met leveranciers een oplossing bieden.

Schoolorganisatie

Veel instellingen verzorgen meer dan alleen mbo-onderwijs. Er zijn varianten met voortgezet onderwijs en hoger onderwijs. Ook komt grijs en groen onderwijs binnen een enkele instelling voor. Het is iets om terdege rekening mee te houden. Naast de onderwijssoorten hebben sommige opleidingen/scholen de mogelijkheid om studenten te kunnen selecteren. Dat heeft gevolgen voor de manier waarop de aanmelding plaatsvindt.

Overig

De overheid werkt aan een "wet GDI" die de identificatie van burgers tot onderwerp heeft en uitgaat van het feit dat de burger "recht" heeft om gebruik te maken van meerdere identificatiemiddelen, bijvoorbeeld bij de aanmelding. Wat de gevolgen voor de onderwijssector precies zijn, is een punt voor nader onderzoek. De wet Open Overheid (WOO) regelt de openbaarheid van gegevens die onder de verantwoording van de overheid vallen. Het is nog niet duidelijk of scholen hieronder vallen.

4. Voorwaarden

Het derde scenario is in diverse gremia besproken en kon daar rekenen op een breed draagvlak. Echter er zijn verschillende voorwaarden aan verbonden:

Instappen op eigen moment

Elke instelling kent een eigen informatielandschap, eigen contractuele verplichtingen, enz. Dat maakt een big bang onmogelijk, maar ook onwenselijk. Dat wil zeggen dat instellingen moeten kunnen aansluiten op het moment dat het de instellingen past. Voor de ontwikkeling betekent dit dat instellingen nog gedurende enige jaren moeten kunnen

aansluiten op de voorziening voor vroegtijdige aanmelding, zonder dat men gebruik maakt van centraal aanmelden of een centraal krd.

Alle instellingen die dat willen worden bij de ontwikkeling betrokken

Het doel is dat alle of in ieder geval een zeer groot deel van de instellingen gebruik gaat maken van deze collectieve voorziening. Dat wil zeggen dat bij het ontwerp, de ondersteunde functionaliteit en de technologiekeuzes alle instellingen betrokken moeten zijn. Dat geldt ook voor de instellingen die naar verwachting pas over vijf jaar willen overschakelen. Het kan niet zo zijn dat een selecte groep voor de gehele sector keuzes maakt. Een afgewogen samenstelling van het ontwikkelteam en een constante verbinding naar alle instellingen moet dat ondersteunen.

Brede consensus over de functionaliteit

Door alle instellingen te betrekken moet er brede consensus ontstaan over de afbakening en de gewenste functionaliteit. Daarbij zijn ook de koppelvlakken naar andere systemen van cruciaal belang. Bij het ontwerp moet rekening worden gehouden met de opschaling (instappen op het eigen moment) en met de koppeling met instellingseigen systemen.

Er is een substantiële groep starters

Een ontwerp moet omgezet worden in een voorziening die door instellingen gebruikt gaat worden. Een substantiële startersgroep moet zorgen voor een eerste adaptatie. In eerste instantie moet de voorziening op deze groep gericht zijn. Zij willen snel aan de slag kunnen. Dat lijkt wat haaks te staan op een brede consensus. In de praktijk betekent dat het ontwerp gericht moet zijn op de gehele sector, maar dat er met betrekking tot planning en realisatie rekening wordt gehouden met de situatie van de starters.

Voor de zomer 2017 helderheid

Om verschillende redenen moet de sector vaart maken met de uitwerking en de beslissing om over te gaan tot het ontwikkelen van de voorziening. Dat heeft te maken met onrust bij marktpartijen, de aanbestedingstrajecten van instellingen en organisatie van het ontwikkeltraject. De voorbereiding mag niet te lang duren en moet synchroon lopen met enkele andere trajecten zoals geschetst in paragraaf 1. Het moet bijvoorbeeld voor DUO duidelijk zijn of er verder ontwikkeld wordt op basis van DaMBO of niet.

5. Een ruwe schets

Hoe ziet een voorziening eruit, die voldoet aan de hierboven gestelde eisen?

a. Identificeren

Allereerst zal een toekomstige student zich moeten identificeren. Dat doet de student met behulp van DigiD. Wanneer het de eerste keer is dat een student gebruik maakt van de voorziening, wordt een dossier gevormd. Dit dossier is de basis in het gebruik. De student heeft altijd inzage in het dossier. Instellingen kunnen gegevens inzien waartoe men toestemming heeft (eventueel meerdere instellingen indien van toepassing) of gegevens toevoegen aan het dossier indien van toepassing. In het geval van een samenwerkingsschool, heeft deze inzage, maar ook het bovenliggende bevoegde gezag. Bij de vorming van een dossier worden de gegevens van student opgehaald bij DUO, waaronder de vooropleiding gegevens. Eventuele mutaties, bijvoorbeeld het behalen van een diploma, worden automatisch verwerkt.

b. Aanmelden

Een student kan zich aanmelden bij een instelling. Dit wordt vastgelegd in het dossier, maar ook doorgegeven aan de latende instelling in het kader van de vroegtijdige aanmelding. Eventueel worden de gegevens van de latende school toegevoegd aan het dossier. De student geeft aan de school waar hij/zij zich heeft aangemeld, toestemming om (een gedeelte van) de gegevens in te zien. De intake is een zaak van de instelling zelf.

c. Onderwijsovereenkomst

Een intake leidt tot de aanbieding van een onderwijsovereenkomst. Deze kan via een digitale handtekening worden ondertekend. Een papieren handtekening kan, wanneer gewenst ook. Gewerkt wordt met standaard overeenkomsten die per instelling, opleiding of

per individuele situatie kunnen worden aangevuld. Wanneer de onderwijsovereenkomst is ondertekend, kan deze status worden doorgegeven aan de latende school en aan DUO.

d. Keuzedelen

In het scholingstraject gaan studenten keuzedelen selecteren en registreren, inclusief het behaalde resultaat. Dat geldt ook voor keuzedelen die bij andere instellingen worden behaald. Die andere instelling, waar de student dus niet is ingeschreven, mag slechts over een beperkte set gegevens uit het dossier beschikken, maar mag wel de gegevens van een behaald keuzedeel toevoegen. Het selectieproces en de begeleiding rondom keuzedelen valt buiten deze registratie.

e. BPV

Het matchen van studenten met stageplekken is een zaak van de school. Uiteindelijk zal een BPVO opgesteld moeten worden. Hiervoor vinden checks plaats bij SBB en worden de gegevens van het BPVO geregistreerd in BRON. De handtekeningen op de BPVO worden geregeld door de voorziening.

f. Examineren en diplomeren

Uiteindelijk is het de bedoeling dat studenten een diploma behalen gebaseerd op examenresultaten. Dan gaat het om centrale examens, zoals taal en rekenen, maar ook de behaalde resultaten binnen een instelling. Deze kunnen of moeten zichtbaar zijn in het dossier van de student en worden geleverd aan BRON en daarmee aan het diplomaregister.

In de bovenstaande stappen moet nog het nodige worden uitgewerkt. Het gaat over de grote lijn. De basis is bevat in de onderstaande principes:

- Gegevens worden in een dossier vastgelegd
- Formele gegevens worden vastgelegd
- Registratie vindt plaats op basis van een beperkt aantal processen
- Minimaal worden de gegevens vastgelegd voor de uitwisseling met BRON

Deze elementen zijn gericht op de student. Daarnaast hebben instellingen en ook de mbo-sector als geheel hun wensen, bijvoorbeeld met betrekking tot rapportages, analyses enz.

6. Het vervolg

Naast de inhoudelijke uitwerking blijft het van belang om draagvlak te houden en de projectlijnen met elkaar te verbinden. Om deze reden wordt de volgende opzet gekozen.

Organisatie

De organisatie van dit traject kent twee lagen:

Onderdeel	Korte toelichting
Bestuurlijke stuurgroep	Bestaat uit 6 bestuurders die dit traject willen trekken. Voorzitter is een bestuurder van saMBO-ICT, vanwege de relaties naar andere trajecten. Belangrijkste aandachtspunten voor de stuurgroep zijn: - Governance - Financiering - Bestuurlijk draagvlak De stuurgroep wordt ingesteld door saMBO-ICT en MBO Raad gezamenlijk.
Kerngroep	Bestaat uit 6 IT-verantwoordelijken, verdeeld over instellingen die deelnemen aan de gezamenlijke aanbesteding van bijna 20 instellingen en de overige instellingen. Deze kerngroep houdt zich bezig met: - Begeleiding businesscase - Inhoudelijke scope - Functionaliteit van de voorziening - Draagvlak naar collega's en andere projecten

	De kerngroep wordt samengesteld op voordracht van het projectteam door de stuurgroep. De stuurgroep adviseert zowel de stuurgroep en het programmteam.
Programmteam olv programmamanager	Bestaat uit medewerkers van saMBO-ICT, aangevuld met benodigde deskundigheid. Zorgt voor voortgang project, voorbereiding van de besluiten in de stuurgroep. Inhoudelijke deskundigheid is nodig voor het ontwerp van de voorziening, het opstellen van use cases, aanbestedingen, enz. Ook is deskundigheid nodig met betrekking tot governance en beheer.

Planning en activiteiten

Om te komen tot een beslismoment voor de zomer (fase 1) worden de volgende acties ondernomen:

Actie	Periode	Korte toelichting
Businesscase	Voor 1 juni	Kennisnet werkt een business uit op basis van inzichten over het ontwerp. Naast de kwantitatieve kosten/baten analyse wordt inzicht gegeven in kwalitatieve gevolgen, bijvoorbeeld de effecten voor samenwerkingsscholen, digitaal examineren enz.
Bestuurlijk draagvlak	Voor 1 juni	Bestaande uit 8 interviews met bestuurders. Deze interviews moeten informatie leveren over de gewenste governancestructuur, bestuurlijke vragen en zorgen, enz. Deze interviews worden voorbereid met de kerngroep (april) en in mei uitgevoerd. De lijst met bestuurders wordt voorgesteld door het programmteam.
Functioneel ontwerp	Voor 1 juni	Deze activiteit wordt uitgevoerd door het programmteam. Tussenresultaten worden gedeeld met het kernteam. Het ontwerp bestaat uit twee elementen: - Use cases - Functionele beschrijving De korte doorlooptijd is bepalend voor de diepgang van het ontwerp.
Voorbereiding fase 2	Voor 15 juni	Deze activiteit wordt uitgevoerd door het programmteam. Tussenresultaten worden gedeeld met het kernteam. Deze voorbereiding resulteert in opbrengsten waarover de stuurgroep kan beslissen: - Financiering en begroting - Projectplan fase 2 - Inrichting projectorganisatie fase 2